

Täysistunto

Tiistai 16.10.2018 klo 14.01—21.31

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 12.10.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

21.13 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys EU:n yhteisen kalapolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta, mutta todetaan nyt tähän alkuun, että tällä viikolla juurikin EU on päättänyt kalastuskiintiöistä, joista erityisesti oli esillä tämä lohien kiintiö, johon EU-komissio esitti varsin merkittävää 15 prosentin korotusta. Nyt kuitenkin ratkaisu oli se, että korotusta ei tehdä vaan tämä lohikiintiö pysyy ennallaan, joka kuitenkin on ICESin tieteelliseen näkemykseen perustuvaa suositusta suurempi. Merkittävää on kuitenkin se, että Suomi on ollut aktiivinen neuvotteluissa edistämään esimerkiksi salakalastukseen puuttumista, ja tämä kokonaisuus on näin ollen ministerin mukaan ollut hyväksyttävissä.

Mutta tämä kalakantojen huolestuttava tila liittyy hyvin moneen asiaan, niin kansallisiin toimiin kuin tähän EU-vaikuttamiseen, ja jos me puhumme lohista, niin niittenkin osalta meillä on kannoissa varsin merkittäviä eroja. Osa on kestävässä tilassa, ja osa on heikossa tilassa. Näen kyllä niin, että näiden ICESin suositusten pitäisi olla lähtökohta siinä, minkälaisia kiintiöitä lähdetään viemään eteenpäin ja miten lähdetään mahdollistamaan kalakantojen elpymistä ja kestävää kalapolitiikkaa.

Kun tätä keskustelua käytiin, niin tulivat ilmi myös kalastuslakiin esitetyt muutostoi-
veet. Siltä osin todetaan vielä, että ei ole näköpiirissä valmiutta avata kalastuslakia, joka viime kaudella huolellisesti valmisteltiin ja hyväksyttiin.

21.16 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kun nyt tässä listalla on tämä kalastusta koskeva lakiesitys, niin toteaisin myöskin jokavuotisista EU:n kalastuskiintiöistä sen, että EU:ssahan on muutama vuosi sitten otettu merkittävä edistysaskel, kun silloinen kalastusasiainkomissaari otti sen linjan, että noudatetaan ICESin tieteellistä neuvoa siitä, kuinka suuri kalakiintiö kullekin kalalajille kullakin alueella voidaan kestävästi asettaa, ja myös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2018 vp

kin EU:n kalastuslainsäädäntöä tiukennettiin Euroopan parlamentin viime kaudella aika huomattavasti.

Mitä nyt tulee juuri Itämeren kalastukseen, niin ympäristövaliokunnassa, kun syksyisin on käsitelty näitä vuotuisia neuvotteluja Itämeren kiintiöistä, on todettu hyvin huolestuneena se, että Puolassa tapahtuu merkittävässä määrin lohien salakalastusta sillä lailla, että väitetään, että saalis on taimenta, vaikka se on tosiasialla lohta. Tänäkin kuulin ministeri Lepän erityisavustajalta, että nyt on saatu kalastusneuvostossa aikaiseksi päätös, sopimus siitä, että juuri lohien salakalastuksen kitkemiseksi, sen lopettamiseksi, että lohta salakalastetaan muka taimenena, taimenen kalastus avomerellä kielletään. Tämä on erittäin merkittävä edistysaskel, ja tästä voin ministeri Leppää vilpittömästi onnitella. Ympäristövaliokuntahan on aina lausunnoissaan korostanut sitä samaa periaatetta kuin edustaja Sirén tässä, että kiintiöiden määrittelyssä pitäisi noudattaa tieteellistä neuvoa, koska jos me ylikalastamme, niin me syömme tulevaisuuden kalansaalista ja syömme kalastuselinkeinon tulevaisuudelta pohjaa pois, ja siinä ei ole mitään järkeä.

Sen lisäksi ympäristövaliokunta on aina tuonut esille myöskin sen, että jotta lohien ja monen muun vaelluskalan saaliita saataisiin pysyvästi kasvatettua, niin pitää kunnostaa vaellusteitä, palauttaa lisääntymisväyliä, joita monella tavalla on katkaistu, ei pelkästään voimalaitosrakentamisella, vaan itselleni yllätyksenä on tullut, että esimerkiksi tierummut ovat aika merkittävä vaelluseste ja haittaavat monien kalalajien lisääntymistä.

21.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Taisimme edustaja Hassin kanssa tuolla Euroopan parlamentissa olla samassa rintamassa, ja muistaakseni kyllä taisivat olla siinä tilanteessa kaikki suomalaiset mepit, koska tämä Itämeren kiintiöitten puolustaminen nimenomaan lohikantojen kohdalla oli kyllä semmoinen yhteinen kansallinen hanke. Siinä vahvasti puolustimme sitä, että näitä tieteelliseen tutkimukseen perustuvia näkemyksiä tulisi pitää ensisijaisina. Niin kuin edustaja Hassi täällä toi esille, Puolan niin sanottu ryöstökalastus on ongelmallista, ja se aiheuttaa vääristymää tässä. Tämä oli hienoa kuulla, että siellä maatalousministeri Leppä on tässä asiassa pystynyt toimimaan sillä tavoin, että toivon mukaan ongelma tulevaisuudessa olisi ehdottomasti pienempi.

Olen näihin voimalaitosten patojen yhteyteen rakennettaviin erilaisiin vaellusreitteihin ja vastaaviin, kun olen Kemijoki Oy:n hallintoneuvostossa istunut, tullut vähän enempiinkin perehtyneeksi nyt tämän eduskuntakauden aikana, ja täytyy sanoa, että joskus olenkin miettinyt, olenko mukana tämmöisessä sähköntuotantoyhtiön hallintoneuvostossa vai ko kalastuksen kanssa tekemisissä olevan yhtiön hallintoneuvostossa. Voi sanoa, että onneksi on tullut yhä parempia keksintöjä, joilla tätä ongelmaa ollaan pystytty paremmin hoitamaan. Siinä mielessä voisi sanoa, että tässä jos missä asiassa varmasti on yhteistä intressiä hoitaa asiaa siten, että niin vapaa-ajankalastajien kuin matkailun ja totta kai sitten myös voimalaitosyhtiöitten yhteiskuntavastuun kannalta tulevat kaikki nämä asiat hoidettua. Halpaa se ei ole, mutta olen kyllä nähnyt läheltä, että nämä asiat otetaan sinällään ihan tosisaan ja halutaan panostaa siihen, että meillä nämä kalakannat pysyvät ja nouseminen sitten niille kutualueille onnistuu. Mutta tässä varmasti on juuri niin, että nimenomaan tämä möinen teknologia ja uusi tutkimustieto ja uudenlaiset innovaatiot pystyvät tuomaan sitten myöskin ihan uudentyypisiä ratkaisuja.

21.21 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Näin olen itsekin ymmärtänyt, että ministeri Lepän johdolla sieltä Luxemburgin neuvotteluista tällä viikolla saatiin vähintään-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2018 vp

kin tyydyttävä tulos, siis lohenpyynnin kiintiöt eivät nousseet vaan pysyivät samalla tasolla. ICESin tieteellinen neuvo olisi ollut niitä alentaa, mutta tämä kompromissi oli sikäli hyväksyttävissä, kun samassa yhteydessä saatiin tyydyttävä kokonaisuus, johon kuuluu se, että vihdoinkin puututaan tähän Puolan toimintaan, salakalastukseen, tähän väärin raportoimiseen, mikä on mahdollistanut sitten sellaiset lohenpyyntimäärät, jotka eivät ole kestäväällä tasolla.

Edustaja Hassi ja myös edustaja Essayah puhuivat myös näistä vaellusesteistä ja etenkin vesivoiman osuudesta näihin. Tämä on myös hyvin tärkeä keskustelu. Etenkin lohijoissa tarvitaan toimia vaellusesteiden purkamiseksi. Aina kun puhutaan vesivoimasta, on tarpeen puhua myös vaelluskaloista ja kalateistä ja siitä vastuusta, joka on olemassa ja josta halutaan pitää huoli. Jos me ajattelemme niitä patoja, joita joissa nyt on, niin ehkä liikkeelle olisi hyvä lähteä sellaisista pienistä padoista, jotka ovat kuitenkin merkittävä este vaelluskaloille — ympäristölle ehkä laajemminkin — mutta jotka ovat energiantuotannon kannalta hyvin pienimuotoisia. Millä tavalla löytyisi sellaisia keinoja, joilla tällaisia esteitä saataisiin purettua? Isommassa mittakaavassa, kun vesivoimaa halutaan tehdä lisää tai halutaan tehdä investointeja, jo hyvissä ajoin suunnittelussa täytyy huomioida se, millä tavalla tämä huoli vaelluskaloista ja vaellusreiteistä otetaan huomioon ja varmistetaan, että kalojen nousu lisääntymään onnistuu myös siinä yhteydessä.

Kaikkiaan täytyy todeta, että tässä on kansallista toimeenpanoa ja kansallisia toimia, joita tarvitaan. Toisaalta Suomi on aktiivinen EU-tason neuvottelija, ja nyt näiden kiintiöiden osalta, vaikka ICESin suosituksesta, ohjeesta, poiketaan yläkanttiin, kokonaisuuden kannalta myös hyviä edistysaskeleita saatiin.

21.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Itse olen lohikiintiöasian kanssa saanut olla myös ympäristövaliokunnassa aikanaan kuutisen vuotta aika aktiivisestikin tekemisissä, vuosittain se aina esille nousi. Olen tyytyväinen siihen, että nyt ensimmäistä kertaa ainakin seitsemään vuoteen tämä Puolan salakalastus on tällä tavalla huomioitu Itämeren lohikiintiöissä. Se on ollut yksi sellainen ongelmakohta tässä kokonaisuudessa, ja pidän erittäin myönteisenä sitä, että tässä on nyt edistysaskelia saavutettu.

Edustaja Sirén vahvana Itämeren ihmisenä ja suojelijana nosti esille sen, että elinvoimaiset kalakannat tarvitsevat näitä jokia, mihin kalat pääsevät nousemaan. Tästä itse asiassa perjantaina, kun aloitimme tätä keskustelua, kävimme jo keskustelua. Tärkeää on se, että uusia jokia, koskia ei enää valjasteta, mutta yhtä tärkeää on se, minkä edustaja Sirénkin nosti esille, että kaikki ne joet, jotka nyt on vuosikymmenten saatossa valjastettu, voitaisiin mahdollisimman pikaisesti saattaa kalateiden tai kalaportaiden varaan. Meillä on esimerkiksi Kuusankoskelta erinomaisia esimerkkejä aika jyrkistäkin kalaportaista, mistä kalat pääsevät nousemaan. Se on tärkeä osa elinvoimaisia lohikantoja, ja vaelluskalat nousevat tässä merkittävään rooliin.

Kun meillä on elinvoimainen kalakanta ja kalat nousevat, niin uskon, että itse asiassa tämän vapaa-ajankalastuksen kautta on löydettävissä huomattavasti enemmän myös elinvoimaa ja mahdollisuuksia esimerkiksi matkailunkin kautta saada elinvoimaa tähän maahan kuin esimerkiksi niiden kalakantojen kautta, jotka tällä hetkellä eivät pääse nousemaan jokiin.

Arvoisa puhemies! Pidän itse tärkeänä sitä, että me pikkuhiljaa pystyisimme luomaan järjestelmiä myös yhtiöille, jotka ovat näitä valjastuksia jokiin tai koskiin tehneet, sen eteen, että ne vanhatkin kosket avattaisiin kalateiden tai kalaportaiden kautta pikkuhiljaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2018 vp

Valtion rahoitusta niihin tarvitaan, mutta minun mielestäni kyllä näillä voimalayhtiöillä on myös oma vastuunsa näistä tehtävistä. Näkisin erittäin mielelläni sellaista sähköä tulevaisuudessa: voin ostaa uusiutuvaa tai voin ostaa tuulivoimasähköä mutta voisin ostaa myös vesivoimasähköä, jossa olisi huomioitu se, että tämä tulee sellaisesta voimalasta, jossa myös vaelluskalojen tiet on kalateillä ja kalaportailta hoidettu kuntoon. Olisin itse valmis ostamaan tällaista sähköä saman tien.

21.27 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Tässä on kuultu erittäin hyviä ja asiantuntevia puheita asiasta.

Toivoisinkin nyt tämän jälkeen, kun ensi kesä tulee, että puhujat myös lähtevät puheidensa jälkeen kunnostamaan näitä puroja ja koskia, koska olemme kaikki yhteisellä asialla. Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa Saimaan lohikalojen ystävät ry suorittaa suurimman osan lohikalojen purojen ennallistamisesta, ja olette erittäin tervetulleita siihen toimintaan mukaan.

Juuri saamani tiedon mukaan Ala-Koitaajoella esimerkiksi noin 50—60 saimaanlohta tai taimenta on saatu emokalapyynnissä talteen ja Kuurnan padolla noin 130. Ne kalat lypsetään ja vapautetaan vesistöihin. Jälleen kerran on seuraavien vuosien taimen- ja lohikanta turvattu. Kiitos erittäin aktiivisille toimijoille.

21.29 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti esille oikein innostavan näkökulman, joka liittyy kalastusmatkailuun. Siinä on valtavasti potentiaalia, jonka hyödyntämisessä me Suomessa itse asiassa olemme esimerkiksi naapurimaitamme jäljessä. Kalastusmatkailun potentiaali tietenkin edellyttää sitä, että kalakannat ovat kestävällä tasolla, mutta kun sillä tiellä olemme ja yhdessä haluamme tätä asiaa edistää, niin on hyvä myös ajatella sitä hyötyä, mitä meillä olisi saatavilla alueellisesti turismin ja matkailun ja siihen liittyvien muiden palvelujen kautta, kun matkailupotentiaali saataisiin hyödynnettyä.

Itse asiassa viime vuoden syksyllä tein asianomaiselle ministerille kirjallisen kysymyksen kalastusmatkailun potentiaalin hyödyntämisestä, kun huomasin, että Suomen vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategiaa ei ollut päivitetty ja se oli jo auttamatta vanhentuneilla tiedoilla. Nyt on ollutkin hienoa huomata, että maa- ja metsätalousministeriö on tähän asiaan tarttunut ja päättänyt viime kesänä asettaa ohjausryhmän vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategian päivittämiseksi. Toivon, että tämä on sellainen työ, joka myös laajemmin johtaa siihen, että kalastusmatkailun potentiaaliin aletaan suhtautua sen mukaisesti kuin se potentiaali edellyttää ja edistetään näitä mahdollisuuksia, joita Suomella on.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 85/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.